

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

ВІКТОРЧУК МАРІЯ ВАСИЛІВНА

УДК [342.95:351.71] (477)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Харківському національному університеті внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України.

Науковий керівник

доктор юридичних наук, доцент
Теремецький Владислав Іванович,
Харківський національний університет
внутрішніх справ,
професор кафедри цивільного права та
процесу факультету № 6

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор
Коваленко Лариса Павлівна,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
професор кафедри адміністративного
права та адміністративної діяльності

кандидат юридичних наук
Цвірюк Денис Васильович,
Держинський районний суд м. Харкова,
суддя

Захист відбудеться «30» червня 2016 року о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.051.28 у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 6, ауд. 431.

З дисертацією можна ознайомитись у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Автореферат розісланий «27» травня 2016 року.

В.о. ученого секретаря
спеціалізованої вченої ради

С. М. Бервено

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Місцеві податки і збори мають важливе значення в досягненні фінансової незалежності та самостійності місцевих бюджетів, адже, будучи основним джерелом формування доходів цих бюджетів, вони виконують не лише фіскальну, контрольну, регулюючу, стимулюючу, а й децентралізуючу функцію.

Сьогодні більшість податків і зборів сплачується на регіональному рівні. Утім вони не забезпечують фінансової автономії місцевого самоврядування, оскільки акумулюються на державному рівні. Це призводить до того, що органи місцевого самоврядування неспроможні в повному обсязі вирішувати економічні, соціальні та інші проблеми місцевого значення. Обраний Україною стратегічний курс на євроінтеграцію, а разом із ним на децентралізацію влади, потребує розширення повноважень органів місцевого самоврядування та впровадження дієвих механізмів, які дозволять збільшити надходження фінансових ресурсів до місцевих бюджетів. Крім того, перешкодою для розвитку підсистеми оподаткування місцевими податками і зборами є численні прогалини та колізії в податковому законодавстві. Тому законодавство, що врегульовує місцеві податки і збори в Україні, потребує доопрацювання.

Євроінтеграція вимагає від держави чіткого законодавчого розподілу повноважень органів Державної фіскальної служби України і місцевого самоврядування з метою забезпечення самостійності та незалежності останніх. Наявність завдань, які можуть бути ефективно вирішені виключно на рівні конкретних міст, районів, селищ, сіл, обумовлює необхідність органів місцевого самоврядування мати власні джерела доходів та окремі повноваження щодо регулювання відносин, пов'язаних з формуванням доходної частини місцевих бюджетів. Підтвердженням цього є Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, відповідно до якої сторони зобов'язалися співпрацювати заради вдосконалення управління у сфері оподаткування з метою подальшого розвитку фінансово-економічних відносин, торгівлі, інвестицій та добросовісної конкуренції. Водночас проблеми, які виникають під час здійснення органами державної влади та місцевого самоврядування повноважень щодо оподаткування місцевими податками і зборами, стають для податкової системи України тим фактором, що сприяє ухиленню від сплати місцевих податків і зборів. Наведене вказує на необхідність підвищення якості адміністративно-правового забезпечення місцевих податків і зборів шляхом розроблення рекомендацій щодо приведення законодавства України відповідно до принципів і стандартів права Європейського Союзу.

Проблемам з'ясування сутності місцевих податків і зборів, окремим аспектам реформування оподаткування місцевими податками і зборами, зокрема їх адмініструванню, приділяли увагу такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як М. П. Бадида, П. Д. Біленчук, Н. А. Богуславська, А. З. Вознесенський, Л. К. Воронова, І. В. Глазунова, О. Є. Деменко, М. Т. Задояний, Т. Є. Кагановська, А. Є. Куранов, А. А. Коваленко, Л. П. Коваленко, В. М. Кофлан, М. П. Кучерявенко, А. С. Нестеренко, В. В. Письменний,

М. В. Пітцик, Г. В. Россіхіна, Л. А. Савченко, Р. М. Семенець, А. В. Стаценко, В. І. Теремецький, В. В. Томаров, В. А. Форостовець, Д. В. Цвірюк. Особливо слід виділити фундаментальні праці В. І. Кравченка «Фінанси місцевих органів влади України: Основи теорії та практики» (1997 р.), В. В. Греченка «Становлення системи місцевих податків в Україні в умовах ринкових відносин» (2003 р.), Н. І. Блащук «Правове регулювання місцевих податків і зборів в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку» (2012 р.), В. І. Скоробагача «Правове регулювання місцевих податків та зборів» (2015 р.), В. В. Борисенка «Правові основи адміністрування місцевих податків і зборів в Україні» (2015 р.).

Безумовно, результати вказаних наукових досліджень мають важливе значення для науки адміністративного й податкового права, однак питання адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні, що досліджувалися раніше, втратили свою актуальність у зв'язку з постійним оновленням податкового законодавства, пов'язаним зі зміною соціально-економічних та політичних умов діяльності органів місцевого самоврядування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження спрямовано на реалізацію положень Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385, Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р., Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.06.2014 р. № 591-р., Концепції державної цільової програми підтримки соціально-економічного розвитку малих міст на 2011–2015 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 р. № 1695-р., Угоди між Європейським Союзом та Україною «Про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України (Контракт на реформу сектора)» від 27.11.2014 р. Роботу виконано відповідно до п. 2.9 Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на 2016–2019 рр., схвалених вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 23.02.2016 р. (протокол № 2), а також у рамках науково-дослідної теми Харківського національного університету внутрішніх справ «Законотворча та законодавча діяльність в Україні» (номер державної реєстрації 0113U008189).

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі системного аналізу положень теорії адміністративного й податкового права, вітчизняного законодавства, законодавства Європейського Союзу, держав – членів Європейського Союзу та практики його застосування, визначити особливості адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні в умовах євроінтеграції, а також розробити пропозиції щодо його вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі основні задачі:
– охарактеризувати місцеві податки і збори як складову частину

податкової системи держави та визначити їх функції;

- здійснити класифікацію місцевих податків і зборів в Україні;
- виокремити основні етапи реформування нормативно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні;
- визначити сутність адміністрування місцевих податків і зборів;
- розкрити зміст та проаналізувати види перевірок як способу податкового контролю платників місцевих податків і зборів в Україні;
- визначити напрями взаємодії органів місцевого самоврядування та Державної фіскальної служби України у сфері оподаткування місцевими податками і зборами з урахуванням повноважень цих органів;
- запропонувати шляхи гармонізації адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні з законодавством держав – членів Європейського Союзу;
- сформулювати напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні в умовах євроінтеграції.

Об'єкт дослідження становлять суспільні відносини, які виникають у сфері оподаткування місцевими податками і зборами в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правове регулювання місцевих податків і зборів в Україні в умовах євроінтеграції.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертації є сукупність загальнонаукових і спеціальних (конкретно-наукових) методів наукового пізнання, застосування яких обумовлене специфікою предмета та об'єкта дослідження.

Завдяки логіко-семантичному методу та методу сходження від абстрактного до конкретного вдосконалено поняття «податкова система», «об'єкт адміністрування місцевих податків і зборів», «адміністрування місцевих податків і зборів», «податкова перевірка», «гармонізація» (підрозділи 1.1, 2.1, 2.2, 3.2). Структурно-логічний метод використано при характеристиці місцевих податків і зборів як складової частини податкової системи держави (підрозділ 1.1). Історико-правовий метод застосовано під час розгляду нормативних основ адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні (підрозділ 1.3), а методи класифікації та групування – для класифікації місцевих податків і зборів (підрозділ 1.2) та податкових перевірок (підрозділ 2.2). Формально-правовий та діалектичний методи дозволили визначити повноваження працівників Державної фіскальної служби України та органів місцевого самоврядування під час адміністрування місцевих податків і зборів (підрозділ 2.3). За допомогою методів аналізу та синтезу визначено недоліки адміністрування місцевих податків і зборів в Україні та запропоновано шляхи їх усунення (підрозділ 3.3). Завдяки порівняльно-правовому методу обґрунтовано можливість використання в Україні зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів (підрозділ 3.1).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших системних досліджень теоретичних і практичних проблем адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні в

умовах євроінтеграції. Основними положеннями та висновками, сформульованими за результатами проведеного дослідження, є такі:

вперше:

– запропоновано розглядати класифікацію місцевих податків і зборів з точки зору предмета податкових правовідносин (як грошові надходження до місцевих бюджетів) та з точки зору об'єкта податкових правовідносин (як явище дійсності, що зумовлює виникнення правових зв'язків між суб'єктами податкових правовідносин з приводу місцевих податків і зборів);

– визначено належність місцевих податків і зборів до функціонального компонента податкової системи України, зокрема, підсистеми оподаткування, а саме оподаткування місцевими податками і зборами;

– обґрунтовано доцільність створення Єдиного координаційного центру взаємодії Державної фіскальної служби України з органами місцевого самоврядування щодо адміністрування місцевих податків і зборів з метою забезпечення систематичної конструктивної співпраці між цими органами та ефективного вирішення завдань соціально-економічного розвитку;

– сформульовано авторську позицію щодо принципів належного управління у сфері оподаткування, яких дотримуються держави – члени Європейського Союзу (прозорості, обміну інформацією, добросовісної податкової конкуренції), та можливості їх імплементації у вітчизняне законодавство, що дозволить гармонізувати адміністративно-правове регулювання місцевих податків і зборів в Україні з правом Європейського Союзу;

удосконалено:

– теоретичні положення щодо взаємозв'язку понять «податкова система» і «система оподаткування» шляхом виявлення їх релевантних ознак з метою однозначного розуміння положень вітчизняного податкового законодавства;

– критерії ефективності адміністрування місцевих податків: якість обслуговування платників місцевих податків і зборів; показники оскарження рішень контролюючих органів; міграція населення у межах та поза межами адміністративно-територіальних одиниць;

– класифікацію місцевих податків і зборів шляхом поділу їх на види за такими критеріями: 1) формою стягнення (грошові, натуральні); 2) суб'єктом оподаткування (з юридичних осіб, з фізичних осіб, змішані); 3) періодичністю справляння (разові, систематичні); 4) економічними ознаками об'єкта (на споживання, на доходи та прибутки, на майно, на ресурси); 5) видом ставки (прогресивні, регресивні, пропорційні, тверді, змішані); 6) характером використання (загального призначення, цільові);

– визначення понять: «гармонізація», що розглядається як процес зближення правових систем держав та адаптації законодавства; «зближення», під яким запропоновано розуміти узгодження загальних підходів, концепцій розвитку національних законодавств, форму здійснення правового розвитку держави; «адаптація» – розуміється як розробка і прийняття нових нормативно-правових актів або внесення змін у чинне законодавство відповідними державними органами з метою подолання існуючих колізій між національним та міжнародним

правом або правом міжнародних організацій чи їх об'єднань шляхом застосування відповідних процедур;

– обґрунтування необхідності закріплення у КУпАП положення щодо звільнення платника податків від адміністративної відповідальності в разі, якщо порушення законодавства виявлені під час електронної перевірки, що здійснюється на підставі заяви платника податків, та усунені впродовж двадцяти робочих днів після вручення довідки за результатами електронної перевірки особисто платнику податків або його законним представникам для ознайомлення і підписання;

дістали подальшого розвитку:

– характеристика сучасного стану нормативно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні, що сприяло виявленню недоліків, які негативно впливають на адміністрування місцевих податків і зборів (реалізація принципу стабільності податкового законодавства, відсутність контрольних повноважень органів місцевого самоврядування за сплатою місцевих податків і зборів, недосконале правове забезпечення нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування тощо);

– правова позиція щодо побудови в Україні податкової системи відповідно до європейських вимог і стандартів, які застосовуються державами – членами Європейського Союзу з метою вдосконалення забезпечення надходження місцевих доходів на основі добровільного виконання платниками місцевих податків і зборів вимог податкового законодавства, здійснення їх неупередженого адміністрування, що створить сприятливі умови для розвитку вітчизняного сектору економіки;

– науковий погляд щодо доцільності існування в Україні пільгового оподаткування та можливості вдосконалення спрощеної системи оподаткування задля збільшення грошових надходжень до місцевих бюджетів, збереження робочих місць, підтримки суб'єктів малого підприємництва тощо;

– наукове положення про можливість запозичення позитивного досвіду держав – членів Європейського Союзу щодо віднесення податку на доходи фізичних осіб до місцевих податків, що сприятиме рівномірному розподілу податкового тягаря та забезпечить захист громадян з низьким рівнем доходів в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації теоретичні висновки і практичні рекомендації можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – під час розробки концепцій, програм і планів розвитку місцевого самоврядування та територіальної організації влади з метою вдосконалення адміністративно-правового забезпечення місцевих податків і зборів в Україні;

– у правотворчій діяльності – для подальшої розробки та прийняття нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері оподаткування місцевими податками і зборами під час здійснення податкової реформи, спрямованої на виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським

Союзом;

– у правозастосовній діяльності – для поліпшення практичної діяльності суб'єктів адміністрування місцевих податків і зборів в Україні (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у практичну діяльність ГУ ДФС у м. Києві від 03.11.2015 р. № 965/9/26-15-21-16962);

– у навчальному процесі – як матеріал для написання підручників, навчальних посібників, лекційного курсу із дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Податкове право» (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у навчальний процес Харківського національного університету внутрішніх справ від 01.12.2015 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення, висновки й практичні рекомендації, викладені в дослідженні, оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Публічне адміністрування в сфері органів внутрішніх справ» (м. Київ, 2014), «Реформування правоохоронної системи України» (м. Київ, 2014), «Черкаські правові читання» (м. Черкаси, 2014), «Круглий стіл, присвячений 66-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини» (м. Київ, 2014), «Стан дотримання прав людини в умовах сучасності: теоретичні та практичні аспекти» (м. Київ, 2014), «Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави» (м. Харків, 2014), «Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених» (м. Харків, 2015), «Актуальні проблеми юридичної науки і практики» (м. Харків, 2015).

Публікації. Основні положення дисертації викладено в чотирнадцятьох публікаціях, з яких п'ять статей опубліковано в наукових фахових виданнях України, одна – в зарубіжному науковому періодичному виданні, та вісім тез доповідей – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що включають дев'ять підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 219 сторінок, з них основного тексту – 174 сторінки, список використаних джерел налічує 297 найменування і займає 38 сторінок, додатки розміщено на 7 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, задачі, об'єкт, предмет і методологічну основу дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне й практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їх апробацію та публікації за темою дисертації.

Розділ 1 «Науково-теоретичні засади функціонування місцевих податків і зборів в Україні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 «*Місцеві податки і збори як складова частина податкової системи держави*» розглянуто місце місцевих податків і зборів у податковій системі України. Запропоновано для з'ясування місця місцевих податків і зборів у

податковій системі України застосовувати структурно-функціональний метод, сутність якого полягає у дослідженні місцевих податків і зборів з точки зору компонентів, підсистем, елементів податкової системи з визначенням їх функцій у системі.

Здійснено розмежування понять податкової системи та системи оподаткування. Наголошено, що поняття податкової системи є ширшим за змістом, ніж поняття системи оподаткування. Зроблено висновок, що під податковою системою у широкому значенні розуміють сукупність суспільних відносин, які складаються у сфері оподаткування з приводу формування дохідної частини загальнодержавного та місцевого бюджетів у визначеному Податковим кодексом України порядку. Під системою оподаткування запропоновано розуміти перелік податків, зборів та процес їх адміністрування, тобто податкову систему у вузькому значенні.

Проаналізовано визначення термінів «місцева податкова система», «місцеве оподаткування» та «податкова система місцевих органів влади». Через їх семантику доведено некоректність застосовування вказаних термінів для позначення системи місцевих податків і зборів та процесу їх адміністрування. Вказано, що термін «місцеве оподаткування» окреслює адміністрування як місцевих, так і загальнодержавних податків і зборів, а закріплені в законодавстві податкові повноваження органів місцевого самоврядування (встановлювати ставки податків, отримувати податкові доходи, здійснювати адміністрування податків тощо), та поширення сфери дії місцевих податків і зборів лише на локалізованій території не свідчать про наявність місцевої податкової системи.

Розглянуто фіскальну, контрольну, регулюючу, розподільну, стимулюючу, децентралізуючу функції місцевих податків і зборів. Зазначено, що регулююча функція місцевих податків і зборів є основою податкового регулювання на місцевому рівні. Висловлено заперечення щодо ототожнення розподільної функції із соціальною, доцільності виділення накопичувальної функції місцевих податків і зборів як самостійної, а також виконання місцевими податками і зборами дестимулюючої функції.

У підрозділі 1.2 «*Види місцевих податків і зборів в Україні*» розглянуто наявні теоретичні підходи до розуміння об'єкта та предмета податкових правовідносин. Визначено особливості класифікації місцевих податків і зборів як об'єкта та предмета податкових правовідносин. З урахуванням поглядів науковців щодо класифікації загальнодержавних податків і зборів, запропоновано поділяти місцеві податки і збори в Україні за такими критеріями: формою стягнення, суб'єктом оподаткування, періодичністю справляння, економічними ознаками об'єкта, видом ставки, характером використання. З'ясовано, що до місцевих податків і зборів з юридичних осіб належать й ті, що сплачують фізичні особи – підприємці, зокрема, єдиний податок та збір за місяця для паркування транспортних засобів. У свою чергу до місцевих податків і зборів з фізичних осіб належить туристичний збір, а з юридичних і фізичних осіб – податок на майно. Доведено, що туристичний збір належить до групи систематичних місцевих податків і зборів, а податок на майно є майновим та ресурсним податком.

Запропоновано за видом ставки виділяти змішану групу місцевих податків і зборів.

Зроблено висновок про можливість кожного місцевого податку чи збору належати до декількох груп.

У підрозділі 1.3 «Нормативно-правове регулювання місцевих податків і зборів в Україні» виділено етапи реформування нормативно-правового регулювання місцевих податків і зборів та охарактеризовано особливості кожного з них.

Підкреслено необхідність внесення змін до Податкового кодексу України в частині скорочення кількості місцевих податків і зборів, зменшення податкового навантаження на фізичних та юридичних осіб, запровадження ефективних податкових пільг у механізмі податкового стимулювання. Наголошено на важливості дотримання принципу стабільності як основної засади податкового законодавства України.

Встановлено, що адміністративно-правове регулювання оподаткування місцевими податками і зборами має дворівневу структуру. На рівні держави визначаються засади оподаткування місцевими податками і зборами, їх перелік та основні елементи (платники податків і зборів, об'єкт і база оподаткування тощо). На місцевому рівні здійснюється детальна регламентація та контроль за сплатою кожного з введених у дію органами місцевого самоврядування місцевих податків і зборів. Запропоновано прийняти Закон України «Про нормативно-правові акти», у якому закріпити підстави невідповідності нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування податковому законодавству України.

Розділ 2 «Особливості адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Адміністрування місцевих податків і зборів» розглянуто адміністрування оподаткування місцевими податками і зборами у широкому та вузькому розумінні. Доведено, що органи місцевого самоврядування впливають на оподаткування місцевими податками і зборами, виконуючи функції щодо їх адміністрування на макрорівні.

Досліджено ефективність адміністрування місцевих податків і зборів. Проаналізовано такі критерії ефективності адміністрування місцевих податків і зборів: показники оскарження рішень контролюючих органів платниками податків, якість обслуговування платників місцевих податків і зборів, величина граничних розмірів ставок та кількісні параметри бази оподаткування місцевих податків і зборів тощо. З'ясовано, що особливим критерієм визначення ефективності адміністрування місцевих податків і зборів є міграція населення у межах та поза межами адміністративно-територіальних одиниць.

Наголошено на необхідності реформування системи оскарження рішень контролюючих органів та вдосконалення правового регулювання медіації, передбаченої Регламентом Ради бізнес-омбудсмена.

У підрозділі 2.2 «Перевірка як спосіб податкового контролю» розглянуто поняття податкової перевірки як способу та форми податкового контролю. Наголошено, що у законодавстві некоректно сформульовано визначення податкової перевірки як способу здійснення податкового контролю, котрий у

свою чергу складається з системи заходів. Наведено авторське визначення податкової перевірки.

Проаналізовано види податкових перевірок, що застосовуються до платників місцевих податків і зборів (камеральні, документальні та фактичні). Запропоновано розглядати камеральні перевірки як підвид документальної невиїзної перевірки, а документальні планові перевірки здійснювати тільки щодо платників податків з середнім та високим ступенем ризику.

Досліджено окремі аспекти застосування адміністративної відповідальності за результатами електронної перевірки при виявленні порушень податкового законодавства. Обґрунтовано необхідність застосування додаткової підстави звільнення платника податків від адміністративної відповідальності в разі, якщо порушення законодавства виявлені під час електронної перевірки, що здійснюється на підставі заяви платника податків, та усунені впродовж двадцяти робочих днів після вручення довідки за результатами електронної перевірки особисто платнику податків або його законним представникам для ознайомлення і підписання.

У підрозділі 2.3 «Взаємодія Державної фіскальної служби України з органами місцевого самоврядування щодо забезпечення ефективності функціонування місцевих податків і зборів» розглянуто повноваження органів місцевого самоврядування та Державної фіскальної служби України щодо оподаткування місцевими податками і зборами. Зроблено висновок, що органи місцевого самоврядування, на відміну від Державної фіскальної служби України, не наділені повноваженнями щодо контролю за стягненням місцевих податків і зборів та позбавлені права здійснювати контроль за виконанням рішень, що стосуються оподаткування місцевими податками та зборами.

З метою підвищення рівня податкових надходжень до місцевих бюджетів та ефективності діяльності органів місцевого самоврядування і Державної фіскальної служби України щодо вирішення питань місцевого значення, а також зростання довіри платників податків до цих органів, запропоновано створити Єдиний координаційний центр взаємодії Державної фіскальної служби України з органами місцевого самоврядування.

Задля правильного та вчасного забезпечення інформацією територіальні органи Державної фіскальної служби України про об'єкти оподаткування податком на майно, доцільно внести зміни до Податкового кодексу України, додавши до переліку інформації, що надходить від органів місцевого самоврядування, не лише інформацію про об'єкти оподаткування, які надаються та (або) реєструються такими органами, а й інформацію щодо змін у використанні об'єкта оподаткування.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні в умовах євроінтеграції» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів та можливості його використання в Україні» встановлено, що в окремих державах – членах Європейського Союзу

передбачена можливість застосування значної кількості місцевих податків (Велика Британія, Данія, Іспанія, Німеччина, Норвегія, Польща, Фінляндія, Франція, Швейцарія, Швеція). До місцевих податків і зборів у цих державах відносять податок на сім'ю, акциз на сірники, цукор і кондитерські вироби, податок на нерухомість, податок із власників транспортних засобів, податок із цивільно-правових дій, податок на спадщину та дарування, аграрний та лісовий податок, податок на доходи фізичних осіб, податок з власників собак тощо. Найпоширенішими місцевими податками в державах – членах Європейського Союзу є податки на майно (Бельгія, Іспанія, Латвія, Литва, Польща, Словаччина, Словенія).

Наголошено, що при гармонізації податкового законодавства України із законодавством Європейського Союзу, доцільним є запозичення окремих елементів системи оподаткування місцевими податками і зборами. Зокрема, найбільш оптимальним є застосування моделі податку на нерухоме майно, яка діє у Польщі.

Обґрунтовано необхідність врахування позитивного європейського досвіду оподаткування місцевими податками і зборами (Болгарія, Греція, Естонія, Кіпр, Латвія, Норвегія, Румунія), зокрема, запропоновано віднести податок на доходи фізичних осіб до місцевих податків в Україні, застосувати прогресивну шкалу оподаткування податком на доходи фізичних осіб з початковою ставкою 10%, що зменшить навантаження на малозабезпечені верстви населення.

У підрозділі 3.2 «Гармонізація адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні з правом Європейського Союзу» акцентовано увагу на тому, що вітчизняне законодавство та міжнародні угоди з Європейським Союзом не містять визначення терміна «гармонізація», а приведення законодавства України відповідно до законодавства Європейського Союзу чи іншого інтеграційного об'єднання по-різному визначається в нормативних актах України та в дослідженнях науковців. Визначено місце гармонізації серед інших суміжних понять. Підкреслено, що термін «гармонізація» слід розглядати в широкому й вузькому розумінні, тобто як гармонізацію правових систем та як гармонізацію законодавства. У вузькому розумінні гармонізація місцевих податків і зборів стосується ставок оподаткування, податкової бази тощо, а в ширшому – основних засад податкової системи.

Зауважено, що основною причиною уповільнення процесу гармонізації на місцевому рівні є неефективний механізм розподілу податкових надходжень між центральним і місцевими бюджетами, тому важливим напрямом гармонізації є фіскальна децентралізація – основний принцип відповідно до якого формується податкова політика у державах – членах Європейського Союзу. У цьому контексті важливим є надання органам місцевого самоврядування права встановлювати власні податки і збори, відповідно до особливостей регіону.

У підрозділі 3.3 «Основні напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні з урахуванням європейського досвіду» окреслено найбільш важливі шляхи поліпшення адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні: боротьба з ухиленням від сплати місцевих податків і зборів, реформування

спрощеної системи оподаткування та інституційно-функціональної структури податкової системи, ефективна кадрова політика в органах Державної фіскальної служби України.

З урахуванням специфіки місцевих податків і зборів запропоновано згрупувати причини ухилення від їх сплати на: значні – нестабільність і недосконалість податкового законодавства, низькі штрафні санкції, високий рівень корупції; помірні – незадовільні умови здійснення підприємницької діяльності, необґрунтовані податкові пільги, відсутність податкової культури, можливість реалізації схем ухилення від сплати податків і зборів; незначні – постійне зниження платоспроможності населення та його негативне ставлення до оподаткування, значний фіскальний тиск, недовіра до податкових органів, низький рівень роз'яснювальної роботи фіскальних служб. Така класифікація має стати основою для формування цілеспрямованих рішень, спрямованих на усунення причин ухилення від сплати податків. Підкреслено, що для ефективної боротьби з ухиленням від сплати місцевих податків і зборів необхідно враховувати позитивний досвід уряду Польщі та ввести заборону господарської діяльності платників єдиного податку, які раніше вчинили серйозний податковий злочин.

Наголошено на необхідності створення незалежних слідчих відділів при Службі фінансових розслідувань зі статусом мілітаризованих підрозділів цієї служби. Підкреслено, що структурно-функціональні зміни в Державній фіскальній службі України сприятимуть підвищенню ефективності роботи, зменшенню корупції в податкових органах, вирішенню питань кадрової політики.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, що полягає у визначенні науково-теоретичних засад функціонування місцевих податків і зборів в Україні та особливостей здійснення адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні в умовах євроінтеграції. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети. Основні з них такі:

1. Податкова система складається із законодавчого, інституційного та функціонального компонентів. Місцеві податки і збори в Україні є частиною податкової системи України, зокрема її функціонального компонента, а саме підсистеми оподаткування.

До основних функцій місцевих податків і зборів належать: фіскальна, контрольна та регулююча функції. Додатковими функціями місцевих податків і зборів є: розподільна, стимулююча, накопичувальна та децентралізуюча функції. В умовах євроінтеграції важливу роль відіграє децентралізуюча функція, яка відображає фінансові повноваження органів місцевого самоврядування щодо місцевих податків і зборів. Висловлено заперечення щодо виконання місцевими податками і зборами дестимулюючої функції, оскільки вона не відповідає одному

з призначень податкової системи України, зокрема, не сприяє розвитку економіки держави.

З метою вдосконалення термінологічного апарату наголошено на необхідності застосування уніфікованого терміна – «оподаткування місцевими податками і зборами» замість термінів «місцева податкова система», «місьцеве оподаткування», «податкова система місцевих органів влади».

2. На підставі аналізу поглядів науковців щодо класифікації податків і зборів здійснено класифікацію місцевих податків і зборів в Україні за такими критеріями:

1) як предмет податкових правовідносин місцеві податки і збори поділяються за формою стягнення: на грошові (податок на майно, єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів і туристичний збір), та натуральні (до 2003 р. – фіксований сільськогосподарський податок);

2) як об'єкт податкових правовідносин:

а) за суб'єктом оподаткування місцевими податками і зборами – з юридичних осіб (єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів), з фізичних осіб (туристичний збір), змішані (податок на майно);

б) за періодичністю справляння – разові (туристичний збір), систематичні (податок на майно, єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів);

в) за економічними ознаками об'єкта – на споживання (туристичний збір), на доходи та прибутки (єдиний податок), на майно (податок на майно, збір за місця для паркування транспортних засобів), на ресурси (податок на майно в частині земельного податку);

г) за видом ставки – прогресивні, регресивні, пропорційні (податок на майно, окрім транспортного податку, туристичний збір), тверді (податок на майно в частині транспортного податку, збір за місця для паркування транспортних засобів), змішані (єдиний податок);

д) за характером використання – загального призначення (всі місцеві податки і збори в Україні) та цільові.

3. Виокремлено три етапи реформування нормативно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні: 1) початковий етап (1990–1995 рр.) – невизначеність правового регулювання місцевих податків і зборів, наявність значної кількості проектів нормативно-правових актів у цій сфері, становлення місцевих податків і зборів; 2) проміжний етап (1996–2010 рр.) – прийняття Конституції України, закріплення місцевого самоврядування як однієї з засад конституційного ладу та загальних положень фінансової основи місцевого самоврядування, невисока ефективність місцевих податків і зборів, нестабільна нормативно-правова база, колізії та прогалини в податковому законодавстві, відсутність оподаткування майна; 3) поточний (2010 рік – і дотепер) – позитивні зміни в правовому регулюванні місцевих податків і зборів (прийняття кодифікованого нормативно-правового акта – Податкового кодексу України), скорочення кількості місцевих податків і зборів, запровадження податку на майно, актуалізація проблеми зниження податкового тягаря на платників місцевих податків і зборів тощо.

4. Адміністрування місцевих податків і зборів слід розглядати в широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні воно містить усю сукупність процедур зі встановлення, введення в дію, зміни та скасування місцевих податків і зборів, виконання податкового обов'язку платниками податків і зборів, здійснення податкового контролю, застосування заходів із забезпечення їх сплати до місцевого бюджету та заходів державного примусу в разі виявлення правопорушень, а також процедур із розв'язання податкових конфліктів у режимі адміністративного узгодження та в судовому порядку. У вузькому розумінні адміністрування місцевих податків і зборів необхідно зводити виключно до адміністрування процедур їх сплати до місцевого бюджету, оскільки саме на результат їх реалізації націлений весь податковий механізм у державі – фактичне надходження коштів від сплати податків і зборів до бюджетів.

5. Доведено некоректність формулювання в законодавстві визначення податкової перевірки як способу здійснення податкового контролю. Податковою перевіркою є форма здійснення податкового контролю – регламентована податковим законодавством діяльність контролюючих органів, котра складається з комплексу заходів із правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати (перерахування) податків і зборів, платежів платниками загальнодержавних та місцевих податків і зборів, що проводиться за ініціативою податкового органу або платника податків із можливістю подальшого оскарження її результатів. У свою чергу комплекс заходів, які здійснюються під час проведення податкових перевірок, є способом здійснення останніх, що зумовлює поділ податкових перевірок на види.

6. Наголошено, що євроінтеграція вимагає від держави розподілу повноважень органів Державної фіскальної служби України і місцевого самоврядування відповідно до законодавства Європейського Союзу з метою покращення взаємодії між цими органами. Встановлено, що напрямами взаємодії органів місцевого самоврядування з Державною фіскальною службою України є співпраця шляхом спільної участі у різних програмах і заходах та обмін інформацією.

З метою забезпечення систематичної конструктивної співпраці місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, необхідно створити Єдиний координаційний центр взаємодії Державної фіскальної служби України з органами місцевого самоврядування, основними завданнями якого мають стати: а) формування банку даних інформації щодо платників податків та об'єктів обліку; б) забезпечення конфіденційності інформації в банку даних; в) постійне налагодження взаємозв'язку з іншими державними органами щодо отримання інформації з баз даних цих органів; г) спільні дії органів місцевого самоврядування та Державної фіскальної служби України щодо контролю за сплатою місцевих податків і зборів; д) здійснення консультування тощо.

7. При гармонізації податкового законодавства України із законодавством держав – членів Європейського Союзу, доцільним є запозичення окремих елементів системи оподаткування місцевими податками і зборами. На підставі аналізу податкового законодавства зарубіжних держав (Болгарія, Греція, Естонія,

Кіпр, Латвія, Норвегія, Польща, Румунія) запропоновано віднести податок на доходи фізичних осіб до місцевих податків в Україні та застосувати прогресивну шкалу оподаткування податком на доходи фізичних осіб, що зменшить навантаження на малозабезпечені верстви населення.

Враховуючи, що в більшості держав – членів Європейського Союзу (Велика Британія, Нідерланди, Польща, Словенія та ін.) частина екологічних податків є місцевими податками чи зборами, та зважаючи на те, що податкова політика в Україні спрямована на формування дохідної частини місцевих бюджетів за рахунок бюджетних трансфертів, вбачається необхідним 80% екологічного податку (замість 35%) передати до місцевих бюджетів та зараховувати до спеціального фонду місцевих бюджетів.

Реалізація процесу гармонізації місцевих податків і зборів в Україні із законодавством держав – членів Європейського Союзу має свої особливості, зумовлені рівнем співробітництва сторін. Зважаючи на складність визначення чітких меж цього процесу, основними шляхами гармонізації оподаткування місцевими податками і зборами є такі: імплементація принципів належного управління у сфері оподаткування, збільшення надходжень від прямих податків на місцевому рівні, впровадження єдиних підходів до організації податкового адміністрування, здійснення заходів фіскальної децентралізації.

8. Вдосконалення адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні може відбуватися шляхом боротьби з ухиленням від сплати місцевих податків і зборів, реформування спрощеної системи оподаткування та інституційно-функціональної структури податкової системи, ефективної кадрової політики в органах Державної фіскальної служби України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Вікторчук М. В. Місцеві податки та збори в Україні: об'єкт чи предмет податкових правовідносин? / М. В. Вікторчук // Право і Безпека. – 2014. – № 4 (55). – С. 178–181.
2. Вікторчук М. В. Ефективність адміністрування місцевих податків і зборів в Україні / М. В. Вікторчук // Науковий вісн. Акад. муніцип. упр. – Серія: Право. – 2015. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 20–26.
3. Вікторчук М. В. Напрями боротьби з ухиленням від сплати місцевих податків / М. В. Вікторчук // Вісн. Харків. нац. ун-ту внутр. справ. – 2015. – № 2 (69). – С. 159–166.
4. Вікторчук М. В. Інформаційна взаємодія Державної фіскальної служби України з іншими суб'єктами податкових правовідносин під час адміністрування податку на майно / М. В. Вікторчук // Право і Безпека. – 2015. – № 2 (57). – С. 46–50.
5. Викторчук М. В. Место местных налогов и сборов в налоговой системе Украины / М. В. Викторчук // Современный научный вестн.: науч.-теорет. и практ. журн. – 2015. – № 10 (257). – С. 97–103.

6. Вікторчук М. В. Напрями гармонізації місцевих податків і зборів в Україні відповідно до законодавства Європейського Союзу [Електронний ресурс]. / М. В. Вікторчук // Часоп. Акад. адвокатури України. – 2015. – Т. 89. – № 3 (28). – С. 10–17. – Режим доступу : <http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article/view/832/796>.

7. Вікторчук М. В. Деякі питання адміністрування місцевих податків і зборів в Україні / М. В. Вікторчук // Публічне адміністрування в сфері органів внутрішніх справ : матеріали круглого столу (м. Київ, 14 трав. 2014 р.). – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2014. – С. 74–79.

8. Вікторчук М. В. Деякі питання адміністрування податків і зборів в Україні / М. В. Вікторчук // Реформування правоохоронної системи України : матеріали круглого столу (м. Київ, 20 черв. 2014 р.). – Київ : ДНДІ МВС України, 2014. – С. 26–28.

9. Вікторчук М. В. Адміністративна відповідальність як наслідок документальної позапланової невиїзної електронної перевірки / М. В. Вікторчук // Черкаські правові читання : зб. тез та матеріалів учасників (м. Черкаси, 27 листоп. 2014 р.). – Черкаси : КП ЧІБС УБС НБУ, 2014. – С. 20–22.

10. Вікторчук М. В. Дотримання прав людини під час здійснення кадрової політики державною фіскальною службою України / М. В. Вікторчук // Круглий стіл, присвячений 66-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини : зб. тез (м. Київ, 5 груд. 2014 р.). – Київ : ДНДІ МВС України, 2014. – С. 47–49.

11. Вікторчук М. В. Деякі питання впровадження електронних податкових перевірок в Україні / М. В. Вікторчук // Стан дотримання прав людини в умовах сучасності : теоретичні та практичні аспекти : матеріали V Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 10 груд. 2014 р.). – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2014. – С. 191–193.

12. Вікторчук М. В. Стабільність як принцип організації податкових відносин в Україні / М. В. Вікторчук // Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 12 груд. 2014 р.). – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2014. – С. 47–50.

13. Вікторчук М. В. Недоліки здійснення податкового контролю в Україні / М. В. Вікторчук // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 14 трав. 2015 р.) – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2015. – С. 45–48.

14. Вікторчук М. В. Фіскальна роль місцевих податків і зборів в Україні / М. В. Вікторчук // Актуальні проблеми юридичної науки і практики : матеріали IV регіон. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 листоп. 2015 р.) – Харків : Нац. юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого, 2015. – С. 53–55.

АНОТАЦІЯ

Вікторчук М. В. Адміністративно-правове регулювання місцевих податків і зборів в Україні в умовах євроінтеграції. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, 2016.

Дисертацію присвячено дослідженню адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні в умовах євроінтеграції. Охарактеризовано місцеві податки і збори як складову частину податкової системи держави та визначено їх функції. Здійснено класифікацію місцевих податків і зборів в Україні. Визначено стан та охарактеризовано основні етапи реформування нормативно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні. Розкрито ефективність адміністрування місцевих податків і зборів в Україні та сформульовано його поняття. З'ясовано зміст та проаналізовано види перевірок як способу податкового контролю платників місцевих податків і зборів в Україні. Розглянуто повноваження органів місцевого самоврядування та Державної фіскальної служби України щодо оподаткування місцевими податками і зборами й запропоновано напрями їх взаємодії в умовах євроінтеграції. Узагальнено зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів, визначено можливості його використання в Україні. Розроблено шляхи гармонізації адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні з правом Європейського Союзу та запропоновано основні напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів в Україні з урахуванням європейського досвіду.

Ключові слова: місцеві податки і збори, види місцевих податків і зборів, органи місцевого самоврядування, адміністрування податків і зборів, податкова перевірка, гармонізація.

АННОТАЦИЯ

Викторчук М. В. Административно-правовое регулирование местных налогов и сборов в Украине в условиях евроинтеграции. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, Харьков, 2016.

Диссертация посвящена исследованию административно-правового регулирования местных налогов и сборов в Украине в условиях евроинтеграции. Охарактеризованы местные налоги и сборы как составная часть налоговой системы государства и определены их функции. Указано, что местные налоги и сборы относятся к функциональному компоненту налоговой системы, а именно к подсистеме налогообложения. Высказано возражение относительно выполнения

местными налогами и сборами дестимулирующей функции, поскольку она противоречит назначению налоговой системы Украины.

Осуществлена классификация местных налогов и сборов в Украине как объекта и предмета налоговых правоотношений. Определено состояние нормативно-правового регулирования местных налогов и сборов в Украине, а также охарактеризованы основные этапы их реформирования. Исследовано администрирование местных налогов и сборов. Выяснено содержание налоговой проверки как способа налогового контроля плательщиков местных налогов и сборов в Украине. Проанализированы виды налоговых проверок, применяемые к плательщикам местных налогов и сборов (камеральные, документальные и фактические).

Рассмотрены полномочия органов местного самоуправления и Государственной фискальной службы Украины относительно налогообложения местными налогами и сборами и предложены направления их взаимодействия в условиях евроинтеграции. Отмечено, что органы местного самоуправления, в отличие от Государственной фискальной службы Украины, не наделены полномочиями по контролю за взысканием местных налогов и сборов и лишены права осуществлять контроль за выполнением решений, касающихся налогообложения местными налогами и сборами. Отмечена необходимость создания Единого координационного центра, который обеспечит систематическое конструктивное сотрудничество местных органов исполнительной власти и органов местного самоуправления.

Обобщен зарубежный опыт административно-правового регулирования местных налогов и сборов, намечены возможности его использования в Украине. Разработаны пути гармонизации административно-правового регулирования местных налогов и сборов в Украине с правом Европейского Союза. Определено место гармонизации среди других смежных терминов. Подчеркнуто, что понятие «гармонизация» следует рассматривать в широком и узком смысле – как гармонизацию правовых систем и как гармонизацию законодательства. Рассмотрены такие направления гармонизации местной системы налогообложения, как имплементация принципов надлежащего управления в сфере налогообложения, гармонизация структуры налоговых систем, внедрение единых подходов к организации налогового администрирования.

Определены основные направления совершенствования административно-правового регулирования местных налогов и сборов в Украине с учетом европейского опыта: борьба с уклонением от уплаты местных налогов и сборов, реформирование упрощенной системы налогообложения и институционально-функциональной структуры налоговой системы, эффективная кадровая политика в органах Государственной фискальной службы Украины.

Ключевые слова: местные налоги и сборы, виды местных налогов и сборов, органы местного самоуправления, администрирование налогов и сборов, налоговая проверка, гармонизация.

SUMMARY

Viktorchuk M. V. Administrative and Legal Regulation of Local Taxes and Fees in Ukraine in Terms of European Integration. – The manuscript.

The thesis stands for a degree of Candidate of Sciences in Law, speciality 12.00.07 – administrative law and process; financial law; information law. – V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, 2016.

The thesis is devoted to the research of administrative and legal regulation of local taxes and fees in Ukraine in terms of European integration. Local taxes and fees as a part of the tax system of the state have been characterized; and their functions have been defined. Classification of local taxes and fees in Ukraine has been carried out. The author has determined the state and characterized the basic stages of reforming normative and legal regulation of local taxes and fees in Ukraine. The effectiveness of the administration of local taxes and fees in Ukraine has been revealed; and its concept has been formulated. The author has found out the content and has analyzed the types of inspections as the way of tax control of tax payers of local taxes and fees in Ukraine. Authorities of local self-governments and the State Fiscal Service of Ukraine concerning the taxation of local taxes and fees have been considered; and the ways of their cooperation in terms of European integration have been suggested. International experience of administrative and legal regulation of local taxes and fees has been generalized; the possibilities of its use in Ukraine have been determined. The ways of harmonizing administrative and legal regulation of local taxes and fees in Ukraine with EU law have been developed; and the main directions of improving the administrative and legal regulation of local taxes and fees in Ukraine considering European experience have been offered.

Keywords: local taxes and fees, types of local taxes and fees, local self-governments, administration of taxes and fees, tax audit, harmonization.